

Ekonomi ve Hukuk Buluşmaları – Mersin

Çukurova'nın Geleceği: Hukukuyla da Bölgesel Ticaretin Güvenli Limanı Olması için “A'dan Z'ye Türk Yargı Reformu”

22 Nisan 2022

Erol Dibo, MTSO Meclis Üyesi (Konuşma deşifre metni)

Öncelikle Sayın Başkanlarım, çok değerli katılımcılar, dinleyiciler, sayın basın, güzide çalışanları, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İçinde bulunduğumuz ay haftaya Ramazan Bayramı yarın yirmi üç Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı. Bunu da kutluyorum. Öncelikle şunu söyleyeyim. Kerem Bey çok çok eski arkadaşım.

Perişan ettiği çift kararlı gelen dışarıda çok renkli bir kişiliktir. Eşine ama iş gelince hep bu şekilde bizi perişan etti. Ama enseyi karartmamak lazım diyorum herhalde. Bu daha doğru. Enseyi karartmayalım ama gerçekleri de konuşmak lazım. Çok, çok doğru şeyler oldu yani.

Yaşadığımız şehrin ne olduğunu bir görelim nedir? Ne yapıyor bu Mersin diye kısa kısa işte tarım, sanayi ve hizmet alanında lojistik gücüyle bölgesini dünyaya açan bir kentte net ihracatta yani ihracatı, ithalatından daha fazla olan Türkiye'ye büyük katkıları olan bir şehir.

Bunları sayılarla tespit ettim. Ben zaten işin sayısal kısmına dediğiniz gibi bir nebze içinde olduğum için biliyorum. Mersin Ticaret Odası Meclis Üyesiyim. Meclis Üyesi olmam. İşletme destek faaliyetleri meslek komitesinde malum şair olarak ve bağımsız denetçi olarak mesleği icra etmemden dolayı görev yapmaktayım. Dolayısıyla biliyorum ama şöyle bir baktığımızda bu Covid-19 un getirdiği olumsuzluklardan sonra Mersin iki bin yirmi bir yılında üretim, istihdam sanayi alanında, lojistik alanında çok büyük işler yapmış.

Tabii büyük şanssızlık, son dönemde tarım, ekonomiye alanında Rusya ve Ukrayna'yla çok büyük iş yapan bir şehiriz biz. Bunların ikisinin savaşa tutuşması Akkuyu nükleer santralının yapım işini üstlenen ülkenin Rusya olması.

Bir dünyaya olduğu kadar tabii ki şehrimize de büyük bir şanssızlık oldu. fakat dileğimiz hem insani hem ekonomik boyutta bu zararın kısa sürede toparlanması ve bu kaosun sona ermesi. Bunu diliyoruz.

Mersin'de çok büyük bir liman var. Yanımızda İskenderun, o da büyük bir limandır. dökme yük dediğimiz limanda gayet iyi olmasına rağmen Mersin konteyner limanı olarak çok büyük bir liman.

Az önce Mustafa Bey bahsetti Mersin'in ana konteyner limanı belki yapılamayacak belki ertelenecek ama yapılmasıyla ilgili çok büyük çaba sarf edildiğini biz duyuyoruz. İşin içinde biri olan birisi olarak tabii bunları da duymak üzüyor insanı. Çünkü buradaki konteyner kapasitesi, liman genişleme çalışmalarıyla yaklaşık üç milyon tüyo konteynerden dört milyona çıkacak ki ana liman hattı yapıldığında bunun dört beş katı olacak mı? Şu demektir. Yükleme maliyetleriniz, lojistik maliyetleriniz düşecek. Daha rekabetçi bir piyasaya kavuşacaksınız. Ve haliyle ekonomiye çok olumlu yansıtacak.

Mersin'de başka ne var? Organize sanayi bölgesi. Dördüncü beşinci organize sanayi bölgeleri tamamlanıyor. Tarım ihtisas tarım yolu işleme ihtisası organize sanayi bölgesi üç yüz hektar alanda üç yüz milyon dolar yatırım az bir yatırım değil bunlar.

Dolayısıyla şehir hem sanayi olarak hem lojistik olarak hızla gelişmeye devam ediyor. Bir türlü turizm şehri olmadık. Bunu biz de biliyoruz ama umarım havalimanı da bu liman çalışmalarıyla beraber uluslararası havalimanına kavuşursak bu da güzel bir noktaya gelecektir. Borsamız var, ticaret borsası Türkiye'de bakliyat üzerine birinci sırada.

Yani çok hızlı ve etkin çalıştığını biliyorum ama mesela Türkiye'nin en iyi işlem açma yönünden ilk sırada olduğunu bu buraya gelmeden evvel bir baktığım araştırmada öğrendim.

Mersin tabii bunları yaparken yerel yönetimler, az önce başkanım da bahsetti. Büyükşehir belediyesi olsun, yerel yönetimler olsun, gerçekten katkı vermeye çalışıyorlar bunların hepsine. Bizler de görüyoruz.

Ama birazcık kayırmacılık adamcılık daha az olursa herhalde hepimize faydası olacak bir durum oluşacaktır diye düşünüyorum. Mersin Üniversitesi var doksan iki yılında kurulmuş. On altı fakülte, sekiz yüksekokul, on bir meslek yüksek okulları inanılmaz bir Teknopark içinde projelere imza atan Türkiye'de ses getiren bayağı iyi işler yapmış bir kurum Mersin Üniversitesi. Mersin Serbest Bölgesi Türkiye'nin ilk serbest bölgesi.

Küçüktük tabii o zaman. Mersin serbest şehri olsun deniyordu. Serbest şehir olması şu an düşünemiyorum. Olsaydı hücumu yarattı. Evet. O da öyle bir durum yarattı.

Olumlu, olumsuz taraflarıyla tartışılır tabii. Ama Mersin'in ilk serbest bölge, Mersin'in serbest bölgesi Türkiye'nin ilk serbest bölgesi olma hasebiyle yaklaşık dört yüz tane firma, yüz yabancı sermayeli olarak faaliyet gösteriyor.

Akdeniz İhracatçı Birlikleri merkezi Mersin'de. Yani bunların hepsinin olmasının bir nedeni mutlaka vardır. Siyasi, ekonomik veyahut da dünya konjonktüründe ekonomik konjonktürün de mutlaka vardır.

Mersin Deniz Ticaret Odamız Türkiye'deki iki deniz ticaret odasından birisi il başkanının değil mi? Yanlış bilmiyor. Doğru. Mersin Ticaret Sanayi Odası Türkiye'nin en eski ticaret sanayi odalarından biridir.

Dolayısıyla hem Deniz Ticaret Odası'nın şehre yaptığı okul, eğitim, turizm, deniz işletmeciliğiyle ilgili katkıları yadsınamaz bir gerçek. Şimdi Mersin'in bunun ne olduğunu kısaca aktarmak istedim tabii.

Antik çağlardan gelen eski liman olmasının dışında bugünkü durumunun yaklaşık bin sekiz yüzlü yıllarda Mersin'in kuruluşu modern hayata geçişinin ilk adımlarının atıldığı zaman Süveyş Kanalı'nın yapımıyla ilgili sedir ağaçlarının bölgeden transferinden kaynaklanıyor. Düşünün ki liman o kadar kodlarına işlemiş bu şehrin. Dolayısıyla büyük denizcilik şirketleri buraya gelip acentelikler verip burada birçok iş adamının yine ben küçüklüğümde diyorum. seksenli yıllarda envai çeşit firma, Uray Caddesi dediğimiz bizim çok meşhur. bir Wall Street gibi inanılmaz bir iş hacmiyle burada iş yapan iş dünyasına hizmet eden birçok firmayı barındırıyordu. Hal böyle olunca yavaş yavaş bu büyük gemi şirketleri, haksız rekabetten bahsettiğiniz için bir noktaya geleceğim. Ve oradan da kendi mesleğime bağlayacağım.

Bu gemi şirketleri yavaş yavaş buradaki acentelerle işi koparmaya başlayıp yurt dışından kendi şirketlerine Türkiye'de dar mükellef olarak burada işletmeleri kurmaya başladılar. Yurt dışında işler Türkiye'de. Fakat burada yapılan bu deniz taşımacılığı hizmetleri kurumlar vergisi kanunu, yirmi üçüncü maddesiyle ilgili bir hüküm var. Teknik konulara çok girmek istemiyorum.

Bundan dolayı bu taşımacılık hizmetlerindeki gelirlerini yurt dışına götürmekte ve burada vergi vermezler. Kanun böyle çünkü. Halbuki biz şurada şu yanlış anlaşılmasın. Yabancı yatırımcı Türkiye'ye mutlaka gelmesi lazım. Biz geliştirmekte olan bir ekonomiyiz.

Bizim sıcak döviz ihtiyacımız var. Yatırım ne kadar çok olursa o kadar nitelikli, o kadar iyi bir ekonomiye sahip olursun. Ama bu işlemler yapılırken hani herkese eşit yargı. Herkese eşit mesafe diyorsak eğer bunun da dikkatle incelenmesi gerekir. Geçen ay burada belki denetim kurulu başkanlığı iki bin on bir yılında kuruldu. Vergi yönetim kurulu başkanları burada ziyarete geldi. Ticaret odasına da geldi.

Ben aynı zamanda tabii Mersin mali müşavirler odası raylı komite başkanayım. TÜRMAK eğitimciyim. Onlarla da bir istişarede bulunduk. Dedik ki ya buraya bu uluslararası şirketler geliyor evet ama bunlar navlunlarını lokal masraflarıyla beraber alıp götürüyorlar. Buraya iyi bakmamız lazım. Bakın itiraflar oluyor, haksız rekabet oluyor, birçok Forwarding firmalar var. Forwarding yapıyorlar. İşlemlerinde bir haksız rekabet oluşuyor. Şimdi verdiği Yusuf Kanun'un yüz otuz dördüncü maddesine bakıyorum. Diyor ki ödenmesi gereken vergilerin doğruluğunu araştırmak tespit etmek ve herkesin ödeyeceği vergiyi almak üzere vergi incelemesi yapılacak. Bundan hareketle eğer siz bu adaleti yani vergi ataletini sağlamazsanız o zaman vergi ülkeleri sizler herkes burada iş dünyasının mutlaka bir ayağında bulunuyor.

Vergi daireleriyle itirafa düşersiniz. Bu itiraf neticesinde birçok yargısal durum ortaya çıkar. Şimdi bunlar neden ortaya çıkıyor? Uzmanlaşma olmadığı için ortaya çıkıyor.

Az önce Kerem Bey bahsetti. Konşimento okumayı bilen bir hakim. İstiyorum ben. Ben de konteyneri kim kullanıyor? Diyen bir vergi memuru istemiyorum. Denetim yapan. Konteynerin ne olduğunu bilmesi lazım.

Tabii egzajere etmek için böyle söyledim. Kimseyi bir noktaya götürmek istemiyorum ama bunu yaşamış biri olarak da söyleyeyim. Dolayısıyla burada uzmanlaşmanın olduğu bir durum olmazsa itirafların kaçınılması, kaçınılmaz olduğunu göreceğiz ve mutlaka haksızlıklar çıkacaktır. Diye bunu konuşurken, bu hazırlığı yaparken on sekiz Nisan'da Hazine ve Maliye Bakanlığı vergi denetim idari kuruluna bir genelge gönderdi. Genelge şu. Fonksiyonel ve sektörel uzmanlaşma genelgesi. Vergi denetimlerinde. O kadar mutlu olduk ki bunu gündeme getirdiğimizde Sayın Başkanım da burada, Ticaret Sanayi Odası değilim.

Toplantılarına katıldığımızda o raporlardan yazan raporları yazanlardan ben biriyim. Yazdım gene herhalde oradan girer, kulaktan çıkar mı acaba falan diye sayısı genel sekreterim size de konuşuyorduk. Demek ki dikkate alınmış. Ticaret Bakanı geliyor. Evet inşallah. Demek ki dikkate alınmış. Bu güzel şeyler de oluyor. Ben onu da belirteyim.

Ama bu noktadan sonra kısaca toparlayacak olursam her ne olursa olsun evet yargı normal düşünmesin. Kendim kimse belki hayatında bir mahkemeye hiç gitmeye bilir? Ama hukukun olumsuzluklarından sosyal hayatında etkilenebilir. Bunu yansıtamaz. Fakat vergi doğduğumuz andan itibaren sırtınızda gezer. Vergisiz mümkün değil kimse olmaz. Onun için vergi kanununun açık net anlaşılabilir olması lazım. Hakan Bey dedi ki ya bu kur durumu nedir? Dedi.

On sekiz Nisan'da bir başka karar daha çıktı çünkü. Evet. Şimdi bugün de çıktı.

Bakın son bir haftada üç tane karar çıktı. Kararlardan birisi Türkiye'deki ihracatçıların yaptığı ihracatlardan yüzde yirmi beşinin bozdurulması hükmü kırka çıkarıldı. Hemen arkasından döndü, denildi ki Türkiye'de menkul satışlar, ticari mal satışlarının dövizle düzenlenen faturaları TL ile tahsil edilecek dendi. Tabii hemen biz de kalktık ilgili müşterilerimize maille haber verdik. Aman dikkat edin. Bu olacak ama altı çok boş.

Genelge dağa çıkmasını bekliyoruz dedik. Toplantıya girmeden evvel bir meslektaşım ile sohbet ediyorduk. Ya böyle bir şey olabilir mi? Dedi. Ne dedi biliyor musunuz? Maliye Bakanlığı bir basın duyurusu yaptı.

Bu genelgedeki şu şunlar aslında öyle değildir dedi. Sonra bu bugün bir genelge daha çıktı. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın ihracat bedellerindeki otuz bin dolara kadar telkin edilecek tutarlar on beş bin dolara alındı. Şimdi ben yoldayım. TL'yi korumamız lazım. Yüzde yüz katı diyorum. Yani bir bunalımdan geçiyor. Bütün dünya geçiyor. Kabul ediyorum ama çok hızlı Karar alıyoruz ve çok değişken kararlar alıyoruz. E şimdi yatırımcı buraya bütçe yapamıyor. Bakın inşaatçı, yapacağı inşaatı satamıyor ama başladığı için bitirmek zorunda.

Üç yüz liradan bin liraya, bin üç yüz liraya demir çıkıyor betonun fiyatı artıyor. Bunları bir kenara bırakıyorum ama vergi kanunlarının açık anlaşılır ve kalıcı olarak evet organik bir yapısı var. Belirlenmesi çok önemli. Eğer bu durum oluşmaz ise buraya biz bu sıcak para dediğimiz yabancı yatırımcının gelip işletme kurup burada istihdam yaratıp ekonomiye katkı sağlamasını beklememiz hayalden ibarettir diye düşünüyorum.